

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 727/2021-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Branislavom Drgoňom, advokátom, Jesenná 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 8C/8/2018 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 8C/8/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 8C/8/2018 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v civilnom spore a žiada, aby bolo okresnému súdu prikázané konať a finančné zadost'učinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ sa na okresnom súde žalobou z 29. marca 2018 domáha náhrady škody spôsobenej mu 12 rokov trvajúcim nezákonným trestným konaním. Okresný súd uznesením z 19. októbra 2018 vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe. Žalované ministerstvo spravodlivosti požiadalo 7. februára 2019 o predĺženie lehoty a napokon sa k žalobe vyjadrilo 21. februára 2019. Okresný súd uznesením z 27. februára 2019 vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k vyjadreniu žalovaného. Na to sťažovateľ reagoval replikou z 25. marca 2019. Okresný súd uznesením z 27. marca 2019 vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k vyjadreniu sťažovateľa a uznesením z 29. apríla 2019 vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k vyjadreniu žalovaného. Posledné písomné podanie strán bolo okresnému súdu doručené v máji 2019 a odvtedy sa vo veci nekonalo. Sťažovateľ preto podal v októbri 2021 sťažnosť predsedovi súdu, ktorý ju vyhodnotil ako dôvodnú, čo viedlo k nariadeniu pojednávania na 23. február 2022.

III.

3. Sťažovateľ namieta dlhodobú nečinnosť okresného súdu, ktorá mu spôsobuje právnu neistotu. Dĺžku konania viac než tri roky považuje za neprimeranú. Pritom poukazuje, že jeho vec nie je či už skutkovo alebo právne zložitá. Okrem toho zvyrazňuje dĺžku predchádzajúceho trestného konania, v ktorom nebolo zistené, že by sa dopustil trestného činu. Napriek tomu, že bol nezákonne trestne stíhaný, nedostalo sa mu zo strany štátu žiadneho zadost'učinenia, ministerstvo spravodlivosti nereagovalo na jeho žiadosť o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, a preto sa musel obrátiť na súd.

4. Okresný súd sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že pripustil, že bol v období od 24. mája 2019 do 8. novembra 2021 nečinný z objektívnych príčin bez subjektívneho zavinenia. Poukázal na epidemiologickú situáciu, v dôsledku ktorej pracoval v obmedzenom režime. Ďalej uviedol, že súdne oddelenie je neprimerane zaťažené, má problémy s jeho personálnym obsadením, čo výstižne vyjadril žiadosťou o to, aby ústavný súd konštatoval objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na okresnom súde.

IV.

5. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka

a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

6. Vec sťažovateľa patrí medzi bežnú agendu súdov. Osobitne treba zvýrazniť význam sporu sťažovateľa, ktorý sa domáha svojich nárokov proti štátu v súvislosti s jeho dlhoročným trestným stíhaním. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by akokoľvek vplývali na dĺžku konania. Rozhodujúcim spôsobom sa na dĺžke konania odrazila najmä prostá nečinnosť okresného súdu v období od 24. mája 2019 do 8. novembra 2021, čo je viac ako dva roky. Ani prechádzajúci postup nemožno považovať za efektívny. Doba dlhšia ako jeden rok, počas ktorej došlo len k písomnej komunikácii strán a súdu bez nariadenia pojednávania, je dobou, počas ktorej okresný súd nesmeroval k rozhodnutiu vo veci samej. Civilné spory sa rozhodujú na pojednávaniach, a nie zdĺhavým preposielaním písomných vyjadrení. Procesný postup okresného súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu boli porušené sťažovateľom uvedené základné práva. Vzhľadom na to, že do nálezu ústavného súdu nebol spor právoplatne rozhodnutý, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov.

7. S prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa, význam sporu pre sťažovateľa a postup súdu ústavný súd sťažovateľovi priznal podľa čl. 127 ods. 3 ústavy finančné zadosťučinenie 1 500 eur a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľa bola hrubá nečinnosť okresného súdu, ktorá viac ako tri roky nevedla ani k nariadeniu pojednávania.

8. Čo sa týka skutočností tvrdených okresným súdom, treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. V konečnom dôsledku môžu byť prietahy v konaní zapríčinené aj subjektívnym prístupom ktorejkoľvek zo zložiek správy súdnictva. Účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ. Rovnako epidemická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020) a počas trvania epidémie bolo viacero období, v ktorých neplatili opatrenia, pre ktoré by okresný súd vo veci nemohol postupovať.

V.

9. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2021 je 181,17 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur) predstavuje 384,08 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu